

MUTYZM

W PRAKTYCE SZKOLNEJ

CZY MUTYZM TO ZABURZENIE MOWY?

- ▶ Mutyzm wybiórczy to **zaburzenie lękowe**.
- ▶ Dziecko lub osoba dorosła z mutyzmem wybiórczym **najczęściej swobodnie rozmawia w domu, ale milczy lub nie rozmawia swobodnie w przedszkolu, szkole czy w innych sytuacjach społecznych**. Zaburzenie najczęściej rozpoczyna się **między drugim, a piątym rokiem życia** i **powinno być diagnozowane już po miesiącu milczenia w danym miejscu, szczególnie wtedy, gdy sytuacje „milczenia” występują w sposób konsekwentny i przewidywalny**. Niestety często jest diagnozowane dopiero w szkole podstawowej w wieku 8-12 lat.
- ▶ Dziecko z mutyzmem wybiórczym może w ogóle **nie odzywać się do nauczycieli, rówieśników lub mówić tylko do wybranych osób**.
 - ▶ Niektóre dzieci z mutyzmem wybiórczym mają problemy z jedzeniem na terenie szkoły i korzystaniem z toalety.
- ▶ Zazwyczaj nie mają trudności dydaktycznych, a często, w sytuacjach gdy mowa nie jest wymagana, mogą odnosić sukcesy szkolne.

CZY MUTYZM TO ZABURZENIE MOWY?

- ▶ MILCZENIE DZIECKA NIE WYNIKA Z UPORU, MANIPULACJI CZY OSOBISTEJ NIECHĘCI DZIECKA DO CIEBIE, ALE JEST SPOWODOWANE SILNYM LĘKIEM. KAŻDE DZIECKO Z MUTYZMEM WYBIÓRCZYM PRAGNIE MÓWIĆ!
- ▶ Z MUTYZMU WYBIÓRCZEGO SIĘ NIE WYRASTA, ALE TRZEBA NAD NIM PRACOWAĆ!
- ▶ DZIECI Z MUTYZMEM WYBIÓRCZYM CZĘSTO MAJĄ INNE ZABURZENIA LĘKOWE. CZĘSTO SĄ W NORMIE INTELEKTUALNEJ. POZOSTAWIONE BEZ POMOCY SĄ NARAŻONE NA FOBIE SPOŁECZNĄ, IZOLACJĘ I DEPRESJĘ.

Cechy charakterystyczne mutyzmu wybiórczego- fakty i mity

- ▶ **Prawdziwe przyczyny braku mówienia są natury psychologicznej, czyli wynikają z rzeczywiście odczuwanego lęku i innych trudnych uczuć.** Rozpoznanie musi być poprzedzone dokładną diagnozą stanu psychicznego i somatycznego dziecka.
- ▶ Konieczne jest wykluczenie zaburzeń słuchu oraz neurologicznych przyczyn zaburzeń mowy.
- ▶ **Dziecko z mutyzmem selektywnym funkcjonuje więc zazwyczaj w normie rozwojowej i intelektualnej.** Potrafi mówić, a nawet jest gadatliwe i hałaśliwe w wybranym przez siebie otoczeniu, najczęściej domu rodzinnym.

Cechy charakterystyczne mutyzmu wybiórczego- fakty i mity

- ▶ **Mutyzm nie jest tożsamy z nieśmiałością, z której dziecko „wyrośnie”.** Dziecko z mutyzmem niekoniecznie musi być nieśmiałe. Dziecko z mutyzmem selektywnym w pewnych sytuacjach społecznych może być roześmiane i radosne, chętnie angażować się w różne zabawy, a nawet je inicjować- nie może jednak zdobyć się na wydobywanie z siebie głosu lub tylko szepcze. **Ponieważ mówienie wiąże się z wielkim stresem, dziecko broni się przed nim, komunikując się za pomocą gestów i mimiki.**

Cechy charakterystyczne mutyzmu wybiórczego-fakty i mity

- ▶ **Dzieci z mutyzmem selektywnym nie są z natury samotnikami, mają potrzeby społeczne, chcą być akceptowane i lubiane.** Mają uczucie ściśniętego gardła i bycia ciągle „na świeczniku”, które uniemożliwia im zabranie głosu. Z tego powodu dziecko może niechętnie uczestniczyć w różnych zajęciach grupowych, zwłaszcza gdy wiąże się to ze spotkaniem zupełnie nowych osób. **Dzieci te mogą wydawać się pozbawione emocji, unikać kontaktu wzrokowego lub stać nieruchomo- taka reakcja może być szczególnie widoczna, gdy dziecko z mutyzmem selektywnym widzi nas po raz pierwszy.** Łatwiej im nawiązać relacje z dziećmi w swoim wieku, w kameralnej atmosferze mogą pojawić się pojedyncze słowa.

Cechy charakterystyczne mutyzmu wybiórczego-fakty i mity

- ▶ **Milczenie dziecka poza wybranym przez nie środowiskiem nie jest problemem sporadycznym, lecz stałym w czasie.** Dotyczy nie tylko najmłodszych dzieci.
- ▶ **Milczenie dziecka, chociażby w szkole lub przedszkolu, nie jest więc zależne od jego nastroju czy samopoczucia.** Nie jest też wynikiem nieznajomości języka czy zaburzenie, ponieważ mutyzm selektywny to nie „coś, z czego dziecko wyrasta”, to nie leczony lub nie prawidłowo zdiagnozowany mutyzm utrwala się. Dziecko starsze może co prawda rozmawiać z wybranym przez siebie rówieśnikiem lub odpowiadać „dzień dobry”- nadal jednak może mieć blokadę przed zabraniem głosu w grupie; czytaniem, śpiewaniem lub recytowaniem na forum.

TERAPIA UCZNIA Z DIAGNOZĄ MUTYZMU

1. Należy zdobyć wiedzę, czym jest mutyzm wybiórczy i jakie są mechanizmy działania lęku;
2. Popularną metodą jest tzw. „sliding in”- metoda „małych kroków”, która oparta jest na metodzie behawioralnej i opiera się na stopniowym „wślizgiwaniu się” nowych osób do grona tych, z którymi dziecko rozmawia.
2. Terapia powinna być prowadzona w miejscu występowania problemu! Najczęściej jest to szkoła lub przedszkole – dlatego należy znaleźć odpowiedniego **koordynatora** terapii dziecka. Wywiad z Rodzicami to podstawa!
3. Rada pedagogiczna w szkole lub przedszkolu powinna być przeszkolona w zakresie postępowania z dzieckiem z mutyzmem wybiórczym
4. Trzeba zadbać o usunięcie **czynników podtrzymujących**;
5. Stosownie do wieku dziecka, przeprowadzamy z nim rozmowę, informując go o celach terapii i planowanych działaniach;

TERAPIA UCZNIA Z DIAGNOZĄ MUTYZMU

- ▶ Podstawą udanej terapii jest **zgodna współpraca w obrębie trójkąta rodzic – koordynator/placówka edukacyjna – dziecko**.
- ▶ **Terapia dziecka trwa 24h/dobę i obejmuje głównie (a czasem wyłącznie) działania nieformalne, prowadzone przez wychowawcę, koordynatora w przedszkolu lub szkole oraz równoległe działania rodziców w domu oraz poza domem w kontaktach społecznych.**

CZYNNIKI PODTRZYMUJĄCE, OPÓŹNIAJĄCE POPRAWĘ W SZKOLE

Lęk ucznia przed mówieniem nie został otwarcie omówiony z dzieckiem.

- Z powodu niemówienia uczeń odczuwa dezaprobatę ze strony rówieśników/dorosłych.

- Uczeń odczuwa presję mówienia (np. zaproszony do uczestnictwa w dyskusji czuje się w centrum uwagi - zamiera na myśl, że może być wywołany do odpowiedzi na zadane pytanie, głośnego odczytania tekstu).

- Dorosły patrzy na ucznia czekając na odpowiedź lub domaga się kontaktu wzrokowego.

- Uczniowi przedstawia się możliwe korzyści za to, co mógłby zrobić, zamiast nagradzać to, co faktycznie mu się udaje.

- Stawia się nierealne oczekiwania względem ucznia, np. gdy ktoś mówi "Czy jesteś dziś gotowy do mnie mówić?", "Nie pomogę ci, jeśli mi nie powiesz, o co chodzi". Stawia się nierealne cele – brak strategii planu działania.

- Występuje duża publiczność, możliwość, że ktoś usłyszy. Stwarza się mało okazji do pracy 1:1 z dorosłym lub z przyjacielem, do którego uczeń odzywa się w domu.

CZYNNIKI PODTRZYMUJĄCE, OPÓŹNIAJĄCE POPRAWĘ W SZKOLE

- Rówieśnicy wyśmiewają/żądają, aby dziecko mówiło, albo zbytnio chronią, usprawiedliwiają np. „on/ona nie mówi”.
- Okazuje się zaskoczenie, skupia się uwagę na fakcie, że dziecko przemówiło, zamiast naturalnej kontynuacji rozmowy.
- Od ucznia oczekuje się zgłaszania próśb o pomoc, wyjścia do toalety, zakomunikowanie złego samopoczucia, zgłoszenia prześladowania itp., kiedy on nie jest w stanie tego zrobić.
- Nie dostrzega się potrzeby zmiany – alternatywne formy komunikacji są akceptowane i używane jako substytut mówienia, zamiast kroków ku komunikacji werbalnej.
- Okazuje się zaskoczenie, skupia się uwagę na fakcie, że dziecko przemówiło, zamiast naturalnej kontynuacji rozmowy.

TERAPIA UCZNIA Z DIAGNOZĄ MUTYZMU

PODSTAWOWE ZASADY POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM Z MUTYZMEM

- ▶ Nie zmuszaj dziecka do mówienia i nie zawstydzaj, jeśli nie jest w stanie rozmawiać w danej chwili;
- ▶ Traktuj dziecko tak samo jak inne dzieci – nie skupiaj na nim swojej uwagi;
- ▶ Nie karz dziecka za brak mowy, nie bądź sfrustrowany, jeśli dziecko nie mówi;
- ▶ Nie zadawaj otwartych pytań, zmień je na pytania zamknięte tak aby dziecko mogło kiwnąć głową „tak” lub „nie”;
- ▶ Postaraj się unikać kontaktu wzrokowego
- ▶ Jeśli dziecko się odezwie – ukryj swoje zdziwienie. Zachowuj się normalnie

MUTYZM WYBIÓRCZY

Skuteczne metody terapii

Redakcja naukowa
Ewelina Bystrzanowska
Maria Bystrzanowska

impuls

**KSIĄŻKI, DO
KTÓRYCH
WARTO
SIĘGNAĆ...**

Ciekawe strony i nie tylko 😊

Strona poświęcona szerzeniu świadomości społecznej na temat mutyzmu wybiórczego

► <http://mutyzm.org.pl/>

Grupa wsparcia dla rodziców, nauczycieli oraz specjalistów pracujących z dziećmi z mutyzmem wybiórczym

► <https://www.facebook.com/groups/mutyzm.wybiorczy/>

Webinar Aleksandry Rosińskiej w ramach Akademii Logopedy-

<https://www.youtube.com/watch?v=5e2IP9vjOZ4>

**Ciekawe
strony i nie
tylko 😊**

„Moje dziecko nie mówi” - z polskim lektor

- https://www.youtube.com/watch?v=j8C7g_Hpb90

I na koniec...ważny film z perspektywy ucznia z mutyzmem😊

Historia Franka jak pokonał lęk przed mówieniem-
Film powstał aby szerzyć wiedzę o lęku przed mówieniem z okazji "Października-miesiąca wiedzy o mutyzmie wybiórczym".

<https://www.youtube.com/watch?v=5yOhxrEoRtc>

Bibliografia:

- ▶ <http://www.mutyzm.org.pl/>
- ▶ www.youtube.pl
- ▶ Maggie Johnson / 2017 / Materiały ze szkolenia "Mutyzm wybiórczy - istota i metody terapii" w Warszawie 23.04.2017. Opublikowane za zgodą autorki na www.mutyzm.org.pl;
- ▶ <https://pedagogika-specjalna.edu.pl/logopedia/czym-jest-mutyzm>;
- ▶ <https://www.medonet.pl/choroby-od-a-do-z,mutyzm>

MIESIĄCEM WIEDZY
O MUTYZMIE WYBIÓRCZYM

www.mutyzm-wybiorczy.org.pl

Nie bądź
zielony
w temacie
mutyzmu
wybiórczego!

#MW2020

Z zaburzeń lękowych
się nie wyrasta. Potrzebne
jest współczucie i wsparcie,
jak również determinacja
i wiara w siebie, by sobie
z nimi poradzić.

Dzieci z
mutyzmem
wybiórczym
**chcą mówić, ale
nie chcą się bać
mówienia.**

***Dziękuję za
uwagę...***

*logopeda
Agnieszka Baś*